
Juridische grondslag

- Artikel 6 EVRM **niet** van toepassing in vreemdelingenzaken (zie: *Maaouia v. France* [GC], 2000, § 38);
- Er is geen formele verplichting op grond van EVRM (artikel 3,5 of 13) tot gefinancierde rechtsbijstand;
- Wel is er recht op (i) een rechtsmiddel dat zowel in de praktijk als juridisch doeltreffend is (*Kudla en MSS*) en (ii) toegang tot rechter. Dus indien het hebben van advocaat een (nationaal) formeel vereiste is om toegang te krijgen tot die rechter dan wel indirect verplichting tot rechtsbijstand. Die eis (advocaat) wordt echter niet gesteld, noch in NL, noch in de landen;
- Mogelijk wel gevolgen bij inhoudelijke beoordeling 3 (of 5) EVRM indien iemand geen rechtsbijstand heeft gehad. Rechter zal eerder in voordeel van vreemdeling beslissen. Maar dat is casusafhankelijk.
- In NL wel gefinancierde rechtsbijstand (bij asielaanvraag en igv bewaring), maar dat is op grond van EU regelgeving en nationale Vw. Niet van toepassing in CAS.
- In een Britse zaak mbt vreemdelingendetentie (*J.N. t. VK*) oordeelde het Hof over de rechterlijke toets dat deze moet voldoen aan de volgende criteria:
 - (i) First, the remedy must be made available during a person's detention to allow that person to obtain speedy review of its lawfulness.
 - (ii) Secondly, that review must have a judicial character and provide guarantees appropriate to the type of deprivation of liberty in question (see *Louled Massoud*, cited above, § 40 and *A. and Others v. the United Kingdom* [GC], no. [3455/05](#), § 203, ECHR 2009-...).
 - (iii) Thirdly, the review should also be capable of leading, where appropriate, to release.
 - (iv) Finally, it must be sufficiently certain, not only in theory but also in practice, failing which it will lack the accessibility and effectiveness required for the purposes of that provision (see *Muminov*, cited above, § 113, and *Ismoilov*, cited above, § 145, 24 April 2008).
- Specifiek m.b.t. tot artikel 5 heeft het Hof geoordeeld dat een rechtsmiddel beschikbaar moet zijn om de gedetineerde in staat te stellen een snelle rechterlijke toets van de rechtmatigheid te verkrijgen. Uit artikel 5 lid 4 EVRM volgen wel een aantal procedurele vereisten die de eerlijkheid bij vrijheidsontneming moet garanderen. Hoe dit wordt gewaarborgd hangt volledig af van de context en de specifieke omstandigheden van het geval. Zo heeft het EHRM in *Cernak t. Slowakije* geoordeeld dat in het kader van 'equality of arms' vereist is dat de betrokkene assistentie van een advocaat krijgt. Dit is niet een gegeven recht onder artikel 5 lid 4 maar kan dus in bepaalde contexten wel vereist zijn om aan de procedure waarborgen te voldoen. Een ander voorbeeld hierin kan zijn als een vreemdeling geen advocaat krijgt en de taal niet spreekt, zou dat kunnen betekenen dat hij geen effectieve en daadwerkelijke toegang heeft tot het rechtsmiddel.
- Ook uit artikel 13 EVRM volgt dat een ieder toegang moet hebben tot een 'effective remedy'. Dit rechtsmiddel moet zowel in de praktijk als juridisch doeltreffend zijn (zie de zaken *Kudla* en *MSS*). Volgens het Hof moet het rechtsmiddel beschikbaar zijn en mag de uitoefening ervan niet worden belemmerd door het handelen of nalaten van de autoriteiten (zie *Cakici t. Turkije* en *MSS*). Ook hier gaat het om de feitelijke en daadwerkelijke toegang tot het rechtsmiddel, waarvoor rechtsbijstand nodig kan zijn.

Conclusie: Hoewel uit de EHRM jurisprudentie geen concreet *recht op een advocaat* volgt, dient de effectieve en daadwerkelijke toegang tot het rechtsmiddel **voldoende** gewaarborgd te zijn onder artikel 13 EVRM. Artikel 3 en 5 EVRM stellen daar ook bepaalde (procedurele) eisen aan.

Minimale vereisten inzake juridische bijstand

Op basis van de bovenstaande juridische context zijn de volgende minimale vereisten m.b.t. juridische bijstand geformuleerd:

- Toegang tot een rechter
- Juridische bijstand is niet verplicht, maar wel aan te raden in het kader van waarborging toegang tot een rechtsmiddel
- Een (kosteloze) advocaat is niet verplicht